

OVIDIU

PRIMA

Revista Literară Dobrogeană

APARE LUNAR

Redacția și Administrația : Str. DECEBAL 5

Director, PETRU VULCAN

Secretar de Redacție, N. VARONE

ABONAMENTUL

Un an în țară . . . Lei 6   Un an străinătate, Lei 10
 Jum. an. „ „ . . . Lei 3   Jum. an. „ „ . . . Lei 5

UN NUMĂR 50 BANI

SUMARUL :

Lazăr Duma (biografie).— Unde am ajuns și unde vergem Marius.— Vis Antic (versuri) P. Danilescu.— Emil (proză) P. Vulcan.— Sus pe punte (versuri) Păun Mateescu.— De la Horă (schiță) Varone.— Cum s'a însurat Tătuțu (urmăre) Rădulescu-Niger.— Cărvănarii (versuri) G. Ceară.— Cogetări.— Din trecutul Constanței M. A. Renert.— Baha Rada (schiță) Varone.— Istoria Aminciului V. Diamandi Mila Țiganului (anecdota) Al. Raulescu. Bibliografii. Poșta Redacției Rev. Ovidiu.

Ilustrațiuni: Lazăr Duma.

CONSTANȚA

TIP. DIMITRIE NICOLAESCU

1904.

Colaboratorii Revistei „OVIDIU“

Florian I. Becescu, Rădulescu-Niger, Nuși Tului, G. Murnu, G. Tutoveanu I. Dușcian, Dionisie Stoica, Opran Potârcă, D-na Nusy P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leonfin Iliescu, Niculescu-Varone, Dem. D. Stoenescu, N. Bațaria, P. Danielescu, Ion Constantinescu, I. Ghițun, Cruțu-Delasăliște, N. C. Sari, Șt. Tuțescu, Renert, Popescu-Turnu, V. Diamandi.

Către abonații noștri

În vedere că suntem la începutul trimestrului, al 2-lea rugăm pe stimații noștri abonați, de a căror credință ne bucurăm, să binevoiască a ne înainta, prin mandat postal suma de 6 lei, costul abonamentului pe anul corent de ore-ce sacrificiile ce facem pentru a putea ține nestinsă această candelă dobrogenă întrec marginile puterilor noastre.

Nu ne îndoim că glasul nostru va găsi eco în inimile acelor ce s'au deprins a vieții cu noi intelectual și se vor grăbi a ne sprijini opera.

Iată acum și numele acelor inimi de elită cari s'au grăbit să ne sprijine în cursul anului corent achitându-ne costul abonamentului:

P. S. S. Arhierul Valerian-Kirița Mitropolie, S. S. R. Șcrametescu de la Bugac, D-I Gh. Ionescu Vice-Consul Biliolia, Opran Potârcă inginer Filiași, Marin Corcianu, P. C. Stancu, Mateescu Păun, Isvoranu Constantin, elevi în cl. VII Seminarul Central București, I. Ghițun, Victor Ciomofoi, Const. Vișnășcu, D-na Dr. Scurca Plocești, Domnișorele Krapelănu-Buzeu, Lt. Ion Petrescu, Craiova, Lt. Simion Antoniu Roman, I. et Gh. Vasiliu Constanța, P. H. Mueri, Th. Vasilescu Murfatlar, Ghendărescu, Trandăfirescu, N. Nicolău Brudiu, N. Ionescu, Ad-ția Domeniilor, Clubul Comercial, Direcția Hotel Carol, G. Răzescu, P. S. Mavrojani St. Septiville, Administrația Domeniilor.

BIBLIOGRAFII

A APĂRUT:

Din comora poporului. *Ștefan Vodă cel mare și sfânt* istorisirii și cântece populare strinse la un loc de S. Teodorescu-Kirilănu.

E o lucrare prețioasă pentru tot românul, doritor de a cunoște epoca marelui voevod, o recomandăm cu totă însuflețire. Prețul volumului de peste 230 pagini costă numai 2 lei.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

Reviste și ziare primite la redacție.

Junimea Literară din Cernăuți. *Sănătatea* No. 5 pe Mai cu un număr interesant și foarte variat. *Albina* No. 31 pe Mai cu ilustrații. *Revista Poporului* No. 3 și 4 pe Martie și Aprilie conține o materie aleasă. Redacția Str. Academiei 4, București. *Familia* din Oradia Mare. *Cultura Română* Iași. *Românul Lumina* No. 4 pe Aprilie, conține o materie bogată și foarte interesantă. *Arhiva* No. 3 pe luna Martie din Iași. *Luceafărul* din B.-Pesta pe Aprilie. *Șezătorea* No. 12 pe Februarie. *Revista Idei* No. 2 pe Aprilie. *Lupta pentru viață* No. 7 pe Mai Iași. *Făt Frumos* No. 4 pe Mai. *Mărgăritarul. Viitorul* revista bisericeii No. 12 pe Aprilie. *Sfaturi. Gazeta artelor. Noua Revistă Olteana. Aurora* Craiova *Patola Literară*.

Ziare:

Epoca, Cronica, Voința, Liberatul, Dreptatea, Vocea Tutovei, Patola, Legalitatea, Dreptatea Brăilei, Gazeta țăranilor, Reporterul, Atarna Argeșului, Vocea Jiului.

Poșta Redacției

Inginer Potârcă Iași.—Scuzați-ne, noi nu suntem de vină. Neputând a vă satisface imediat, articolul D-vastră s'a trimis la Revista Poporului care vi se va trimite.

Const. Chihan Iași.—De ce nu mai apare revista? De ce nu ne mai scrie?

I. B. Tubion Gorgalac.—La coș. Celor-l'alți în numărul viitor.

Casa de sănătate

sub direcțiunea

Doctorului I. KIRIAC

CHIRURG PRIMAR

Șeful Serviciului Gynecologic al Spitalelor Eforiet

Se primesc bolnavi în condițiuni foarte avantajoase

Strada Sf. IONICA (în dosul Teatrului Național)

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

Secretar de Redacție: N. VARONE.

LAZAR DUMA

Inspectorul Școlilor române din Macedonia

La ordinea zilei fiind chestiunea bisericească din Macedonia, ne facem o deosebită plăcere punând în fața cetitorilor

ineă o figură care e menită să jöce un rol însemnat în lupta pentru dobândirea drepturilor noastre în Macedonia.

Lazăr Duma mai e și promotorul reînființării primei eforii române din Bitolia, care e o părghie ce va servi a ține poporul strîns legat de mișcarea pornită pentru regenerarea lui.

Este născut în comuna Pisuderi care ține de vilaețul Monastir. Face parte dintr'o însemnată familie.

Din cauza politice și a unor denunțări grave către guvernul otoman, a trebuit să-și părăsească catedra de institutor român din Bitolia și să se refugieze *incognito* în Serbia. Acı, după oare-care activitate patriotică, care l'a făcut cunoscut în Bel-

grad și întréga țară, a ajuns ca interpret al ambasadei franceze și mai tirziu al legatiunei noastre regale din Belgrad, dorind înainte de tóte să servescă interesele neamului.

În timpul din urmă, recunoscîndu-se că este capabil în ale politicei, a fost în-

sărcinat cu delicata misiune de a lucra în chestiunea obținerii episcopatului și a celorl'alte drepturi naționale.

Este o persoană simpatică, obligătoare care nu ține la ban. Cunoaște moravurile și tertipurile din Turcia, cunoaște mai tóte limbile din acea țară, ca limba turcă, albaneză, bulgară, sârbă și greacă.

De asemenea cunoaște bine și limba franceză.

Despre Serbia a colaborat în marele dicționar enciclopedic al lui Larousse și istoria universală a lui Rambaud. A făcut o scriere interesantă despre slavii din Turcia, și o altă românească care n'a apărut.

Este decorat în două rînduri de guvernul sîrbesc, precum și cel românesc.

LAZAR DUMA

Unde am ajuns și unde mergem?

Iată o întrebare, care ar trebui să preocupe pe orîcine ; mic, mare, tînăr și bătrîn, în orî-ce timp și în orî-ce loc și în special pe aceia în mîinile cărora sunt incredîntate frînele civile și spirituale ale națiunii române. E drept, că un popor plin de credință și speranțe în viitor, de aspirațiuni și idealuri, asemenea celui român, iar există, ca să nu zic de loc, dar iarăși este adevărat, că un popor cu spiritul de imitație asemenea lui încă nu există, de ce?... Pentru a răspunde la această întrebare, voi răpi una din ideile D-lui Hăjdeu, exprimată într'o conferință ținută la Ateneu—suntem o națiune copil—și deci ne trebuie o educațiune de copil, ca să putem deveni om robust, care să nu se plece așa ușor în fața orî-cărei amenințări ce zilnic rînjese la hotare. Am uimit Europa, este just cu progresul, ce am făcut pe scara civilizațiunii într'un timp atît de scurt ; dar iarăș după a mea părere am uimit-o prin o prea grabnică și nechibzuită aplecare către calea ce ducă în prăpastia peirei. Avem armată, administrație, justiție ca și cele mai bătrîne națiuni. Avem școle clădite după modelul celor din apus, avem instrucțiune și educațiune politică și socială, mai mult sau mai puțin ca cei din apus. Costum, case și educațiune familiară tôte după modă a la Paris, după ultimul jurnal primit din apus ; însă imi pare, că prea neînchinăm mult spre apus și stînd numai cu spatele spre sôre, mē tem să nu ne pomenim într'o bună diminēță cu

o parte a corpului négră și cealaltă albă, corespunzînd ca atare ziselor Sf. scripturi — asemănându-ne adecă, mormintelor, care aū partea de asupra pămîntului ornată cu tot felul de podôbe ; iar cea de jos plină cu ôse și cadavre. Să mă explic :

De cînd am început a ne impicioroga, de cînd sôrele dulce al Primă-verei s'a arătat la orizontul țării nôstre în 1821, reapărut în 1877 cu o mai mare splendóre, de atunei pare, că i-am întors definitiv spatele de teamă să nu ne negrască fața și ca atare tineretul doritor de înalta instrucțiune, de a ști—dacă mîinecă ca să trăiască ; or trăiesce ca să mînince — și-a îndreptat fața spre apus și fuga peste porțile de fer, la Viena, Berlin și în special Paris.

Apoi conform principiului : spunem-mi cu cine te aduni, ca să'ți spun cine ești, după o absență de câți-va ani și după ce și-aū însușmat, și-aū apropiat tot ce aū putut, revin în țară cu titlu de licențiați ori doctori, în matematici, drept, medicină, filosofie etc., și trecînd pe la porțile de fer nu se îndură să scuture nici praful de pe haine și ca atare aduc cu sineși microbul feluritelor bóle și în special microbul care róde temelia societății. Nu s'a îndurat zic, a lăsa la porțile de fer aceia ce este rēu... de ce ? Fiincă suntem copii și — fie-mi ertată expresiunea românească—copilului ce'i dai în mână bagă în gură. Licențiați, ori doctori veniți în țară ce alta aū a face de cāt a'și împlini datoria de fii către mamă, de a se înjuga și dînșii la carul statulei, ocupând diferite

funcționat pe care nu le mai numărăm, amintind numai pe cea de profesor ?! la vre un liceu, sau gimnaziu, școală normală, comercială, profesională etc... adevărat de educatori ??... deși mai mic între cei mici totuși aș întreba : Un atare doctor sau licențiat de la Paris, Viena etc... se simte desful de capabil a educa tinerimea de la care depinde fericirea și viitorul țerei ? și nu se gândește că neîndeplinindu-și cu sfințenie datoria înșală societatea, înșală națiunea, care s'a obligat din parte și a le satisface pe cât posibil nevoile zilnice în schimbul obligațiunei de a'i educa copii și că ei din contra devin vinovați în fața viitorimei? Adăpați la isvôrele materialismului, nihilismului, socialismului, ateismului, devin anticlericali, antireligioși, antichriști etc., urâse națiunea, din care fac parte, cu obiceiurile, portul, credința strămoșească și aduc principii din apus în virtutea căroră totă educațiunea familiară și socială să resună în a ști, când ai intrat în casa cui-va, într'o familie ôre-care să faci la complimente de câte 90 și 100 grade în dreapta și în stînga și a grâi pe faimosul *pardon* ? în ori-ce moment, căci de alt-fel titlul de mojie ți s'a pecetluit pe frunte. Nu ști franțuzește sau englezește, nu ești abonat la vre-un jurnal, sau revistă franceză nu valorez nimic, căci din cele românești poți să afli ceva bun ?!!! Piesele teatrale în românește numai pentru societatea încultă se mai nemerese Reviste în limba națională ? Pentru dascăli și Popi ; pentru noi romanele și jurnalele franțuzești au valôre. Cărți moralisatôre ? romane. Biserica ? teatru. Sentiment

religios ? Amorul. Limba română ? nu mai merge. Port național ? nu mai prinde. Obiceiuri și moravuri strămoșești ? nu mai vine. Pofțiți educație. Vă place ? Iată unde am ajuns.

A, dar în lume nimic nu este stabil, nimic n'are un punct determinat la care ajungând să zică «stăi» și așa și tinerimea, care și-a luat însărcinarea de educatori ai națiunei române nu se mulțumesc numai cu știința, educațiunea și instrucțiunea ce au căpătat în occidentul depărtat, ei după cum am spus veniți aici își iaș sarcina de educatori și se silesc a ajunge cât mai sus și în calitate de profesori secundari sau universitari cei mai mulți își încep cursurile cu întrebarea : Există dumnezeu ? Cine a fost Christos ? Ce este religia ? Ce este clerul ? Cine a făcut lumea ? etc... și ajung în fine la concluzia că nu există dumnezeu, fără să fie în stare a răspunde la întrebarea : ce a existat întâi eul sau găina și cine este autorul. Ca la început a existat un atom, așa ca o minge în care se află tot felul de seminte, din care au eșit tot ce se vede. Eu aș întreba : Nu-i este rușine sieși ca profesor să stea alături de măgarul necuvîntător ?!!! Christos ? a fost un voiajor, un vîntură lumea ? după Renan, ale cărui idei s'au potrivit de minune pe capul d-lui Marion, care crezînd că și face o datorie n'a mai găsit ce să traducă în românește de cât «Viața lui Isus» plină de otravă și mörte spirituală pentru discipolii domniei sale, cari avînd numai o spoyală de educațiune și instrucțiune primesc de bună cea ce le dă... tatăl ?!

Religia ? este un mijloc de speculă inventat de preoți: Posturile? sunt născocite de la călugări ca uni care aveaū interes de a'și vinde fasolea, de óre-ce n'aveaū ce-i mai face. Clerul ? O bandă de țigani, de jefuitori conduși de Episcopi, cari nu diferă de măgar de cât prin aceea, că măgarul pórtă crucea pe spate; iar Episcopul la piept. Frumóse cursuri, valoróse traduceri, admirabile comparațiuni și bune exemple pentru tinerimea română de la care se așteptă fericirea țarei, dacá cel d'intaiū a existat oul, saū chiar găina cine e autorul ? utis ¹ ? Ei bine aceluī utis cū îi zie dumnezeū.

Ce este biserica în România de cât o instituțiune națională, fără de care acésta n'ar putea exista ? Și cine nu crede să cerce și va vedea. Cine a stat la cirna statului în timpuri de restriște când Domnul azi era, mâine nu ? măgarii ? orī Episcopii și Mitropoliții de pe vremi ? Și dacá ei alcătuiaū locotenența domnească împreună cu boerii țarei, apoi te rog pe tine

acela care disprețui clerul și biserica națională să'mi spui cu cine te aduni, ca să'ți spun eu cine ești, și ca atare din cine te tragi.

Dar aceste idei nu 'și-aū sediul stabil în pătura..... cultă ?! ei prin intermediul traducerilor, broșurelor și publicațiilor se împrăstie mai departe se infiltreză în capul tinerilor, care azi saū mâine vor fi trimiși în calitate de învățatori, judecători, doctori, agenți sanitari, silvicultori etc., care să ridice talpa țerii... biata glótă ?!

Disprețui către tot ce poporul are mai sfint, disprețul către cler începînd de la cirmaciul băreii naționale până la matroji ; disprețul către biserică limanul de odinioară al națiunei române ; disprețul către religiunea strămoșască, fără de care națiunea nu póte exista doriți exemplul ?

Babilonul, Egiptul, Vechia Romă și Turcia actuală, frați din Moravia și de prin provinciile Turciei.

Iată și în cotro mergem.

Marius

București în 5 Februar 1904

VIS ANTIC

*Clio, ²⁾ dacá tu ești mórtă ; pot vorbi cu tine-acum,
Ești departe ; știu, vęd bine, pân-la tine, dacá-ī drum,
Am crezud, ce spun bętrânii, că vorbim cu ómenii mórți ;
De la tine știū ei tóte, multe vremi în gând tu porți...
Vorba mórților de-ī dręptă dintr'o sută prindem una.
De vorbim cu ei vre-odată dar cu Zeii ?—'n tot-d'auna.*

1) nimeni

2) „Clio” e musa is-oriei.

Al lui Jupiter, fiu tinër, perzënd lupta cu duşmanii,
 Aruncându-se în apă şi-au curmat viaţa anii...
 Şi de-atuncia apa lină după numele-î frumos
 Eurota se numeşte. Taigeta în cânt duios
 Şi-a plâns fiul pe-aste ţermuri multă vreme 'n urma lui.
 Pe-unde astă-zî sboră 'n pace fluturii Olimpului.

Leda cea înşelătoare pe Tindar lăsând departe,
 Ea cu Jupiter în taină ne-crediinţa o împarte.
 Aci 'n vâi perduţi cu firea nezăriţi după Olimp,
 Impliniră multe vise, făurite de al-lor timp.
 A văzut Eurota jocul Zeului ne-infrinat
 Şi tot basmul, tot secretul, numai marea 'l-aflat.

Apollon aprins din fire cum eşi la câmp în zorii,
 A văzut pe Dafne, nimfa culegând în voe florii
 Şi pe ea voind să pună mâna lui de vânător
 Ea fugi pân-la Eurota, ca o pasere în sbor.
 Dar căzu de oboşală. Apollon ca pe-un tesaur,
 Când voi s-o prindă 'n braţe, ea s'a prefăcut în laur.

Câte locuri n'are valea riului încântător,
 Pe-unde Apollon umblat-a după capre vânător!
 Pe-unde Jupiter cu Leda au trăit sub sôre eald
 Şi Teseu pe-a lui Elenă, ce-avea ochii de smarald,
 O răpi după mult umblet...

Valea toate le-a văzut :

Poveşti, basme, immuri, taine tot ce Zeii au crezut.

Valea riului Eurota crinii albii o 'mpodobesc:
 O ved Clio, în vis e totul—laurii aci 'nflorise.
 Cum sint roşii toţi ca focul, apa unde roşii lasă,
 Grangurii primă-vărateci, strângend aur şi mătasă,
 Prin iasminii şi-acaţă cuiburii, aulind pe-ntinsa vale,
 Când Eurota alba apă prin pădurii işi tae cale.

Câte amintiri Eurota n'au murit pe ţermul teii !..
 Din această vale mândră ce-a pătruns sufletul meu,
 Câte basme n'am prins Clio, ce poveşti a cuprins marea,
 Duse de Eurota albă, care ne deschide zarea

*Dincolo, de munți cu creste, care-aũ răsărit din timp
Pân-la marea albăstrue, ce se vede din Olimp.*

*Pe-aicia, pe unde curge riul către 'ntinsa mare,
O feciôră cu ochi negri, crin în visul meũ apare.
Mult e sveltă astă nimfă coborită dintre Ței
Cum în jos mai mult privește, vede-n apă chipul ei.
Cine-î Clio, 'cea feciôră care-apare 'n visul meũ...
E din Olimp coborită, saũ e-o fată-a lui Nereũ ?*

*Cine-o fi? o știu tu Clio, de la tine cer cuvânt,
Ca să pot să-î spun o vorbă, de la noi după pământ,
E mai mult de cât frumoasă, e-o fată din timpul tũ;
Dar nu-î Edon, nici Driope nici Elena lui Teseũ.
Știi, ce-î visul, vezi-l Clio și pe noi nu pune gónă,
Ca să ne privim de-apururi; eũ statue, ea iconă.*

*Umbra ei înainteză; e-un chip blând din cale-afară,
Cu obraz de Neraidă, cu-o privire atât de clară.
Cin-să fie?! Știi tu toate câte sînt în legea firii...
Să fie nălucă chipul? saũ preludiul fericirii!!
Care 'n șoapte 'mă spune vorbe și imă cîntă din caval,
Că-n curând și cât de-aprópe, voiũ cuprinde-un ideal.*

Petre Danilescu

EMIL

(IN AMINTIREA POETULUI TRAIAN DEMETRESCU)

atăl lui Emil era negustor de bẽnturi spirtóse.

Pivnița lui, un fel de tavernă frigidósă și întunecósă, înăuntrul căreia se aflaũ așezate douẽ rinduri de buți pe podvale, era veșnic plină de lume; aci veneaũ în fie-care sãrã : dulgheri zidari, ferari și tot telul de meșteșugari de se așeazã în jurul unor mese rotunde de lemn, negriciose de prea mult uz, pe scaune de aceeași calitate, și discutaũ multe și mărunte, bindu-și «*sligovița*», care nu se gã-

sea în altã parte, afarã de pivnița d-lui Manea.

D. Manea era omul sirguintei.

Casa lui era situatã d'asupra tavernei, prelungindu-se în curte.

În camera lui Emil, ale cãrei ferești rãspundẽu în calea tirgului, cine-va suia pe niște trepte înguste de lemn, vre-o zece la număr, cari duceau într'un mic balconaș, de asupra tavernei.

În camera lui mai pătrundeau cu greu razele de luminã, cãci în cele-l'alte douẽ, veșnic domnea o rãcóre umedã și semi-întunericul.

De o parte și de alta a acestei locuințe atit de simple, se înãlța douẽ clãdiri uriașe :

„renaissance“, în detrimentul locuinței d-lui Manea, al cărei plan se înțelege, era din vechiul trecut.

De când Emil s'a stabilit în camera „salon“, care servea altă dată de primire, d-l Manea n'a călcat cu piciorul pe aci.

În această cameră, deși a crăpat tavanul într'un colț și apa ploilor mustea în picături, pentru care se afla un vas în dreptul lor, totuși Emil nu permitea nimănuia să intre spre a se îngriji de reparațiune.

Nu vorbise cu tatăl său, de nu mai ținea minte, ba ce-i mai mult - de două luni trăia sub același acoperămint și ochi cu d-l Manea încă nu detese.

Cînd vrea să iasă în curte, trecea prin camera mamei, care la vederea lui Emil tresărea și urmărindu-l cu ochii ei blajini, ar fi voit să-l întrebe, de ce-i așa galben la față - dar nu îndrăznea să-l întrerupă...

O durea mult, mult, purtarea lui Emil, dar mama nu știa de cât să sufere și să iubească.

Emil, cu ochii rătăcitori, palid, slab ca o fantomă, trecea pe dinaintea ei tușind...

— „Nu ți-e lîne mamă?“

— „Nu mi-e nimic..“ răspundea scurt Emil.

A venit Victoria de la școlă gingașa surioară a lui Emil.

— „De ce plîngi mamă?“

— „Lăi Emil îi este iar rău, Victorio..“

— „...Îi este rău?... Ție tot-deamna îți place să vezi lucrurile în rău; azi dimineță eu am vorbit cu el și mi-a spus că „se simte mai bine“.

— „Cât de mult mi s'a schimbat copilul la București“, suspină greoi d-na Manea, isbucnind în plîns!

Victoria și a dat silință să liniștască pe mamică-sa, spuindu-i că Emil are nevoie de liniște și de retragere.

— „Emil e un Poet mamă, să plîngă alte mame, iar nu tu, care ai un fiu așa de distîns...“

— Așa e mamică, înțeleg ce vrei să zici,

dar ved bine că mi-am pierdut copilul, mi l'a schimbat lumea... Dămne. ce trist și ce bolnăvicios este.

Mama și fiica vorbeau din obișnuință în șoapte să nu supere pe Emil

Emil era în vîrstă de 29 ani; fața lui era diafană și subțită; un păr negru și buclat, lăsat să crească în voie, îi încadra fruntea aproape încrețită; ochii lui negri erau duși în fundul orbitelor și puși la adăpostul ochelarilor.

Tăcerea din salon era întreruptă din cînd în cînd de o tuse slabă al cărei echo străbătea pînă la urechia mamei și surioarei, care le lăcea să simtă grôza pînă în măduva ôselor.

— „Il auziși, il auziși, Victorio?“

— „Da mamă..“ șopti Victoria, silindu-se să și ascunză lacrămile.

Emil în salon scria. S'a înțeles cu editorul prin scrisori să'i dea în editură ultima sa scriere: un roman pentru o mie de lei!

O sumă destul de însemnată pentru poet.

La vară spera să mîrgă la Reichenhal, în cîntarea sănătăței.

Anul trecut a fost la Solca în Bucovina și de atunci par'că se simte ceva mai bine..

Acum se gîndea la vara viitoare..

Iarna tîmna și primă-vara sta în casă: cu mare chibzuință și cu mari greutateți se strecura prin aceste anotîmpuri

Doctorul l'a prevenit să nu se expună și însuși a înțeles de mult acest lucru; și de aceia de două luni încoace trăia închis în odăița lui „salon“, unde se lupta cu tusea ce sta să-l birue.

Prietenii treceau pe dinaintea casei lui; se uitau la ochiul de ferăstră, că doar îl vor zări printre perdele, dar Emil se ferea de curent și nu se mișca de cât în spațiul dintre pat și sobă.

În oraș circulau diferite versiuni: că poetul e pe ducă, că nu va fi în stare să ajungă în primă-vară etc., ba unii spuneau convingși că ar fi murit.

Librarul a primit o scrisoare din partea poetului, prin care îi cerea scrierile lui Guy de Maupassant: „*ași voi să mor învățat*” stârșia Emil scrisoarea-i.

Și fraza lui s'a răspândit și s'a aflat de prieteni: de aceea mulți s'au îndreptat spre locuința lui Emil să se informeze cum îi merge.

— D-vastră sunteți d. Manea, părintele lui Emil?

D. Manea afirmă cu sprincenele încrunțate; întrebarea acesta îi trezea o mânie oare-cum potolită.

— Se simte mai bine d-le?

— El știe, se răsti d. Manea.

— L'utem să-l vedem?

— Nu știu d-lor, eu îmi vîd de treburi mele, dânsul de poeziile sale.

Intr'adevăr, iubirea părintescă a d-lui Manea se răcisă față de fiul său Emil, de când acesta părăsise liceul cu avîntul său poetic.

D. Manea zicea: orî un profesor cu viitor sigur, orî un negustor cinstit și muncitor, care să-mi urmeze; și Emil n'a urmat, nici pe una, nici pe alta.

Așa e, însă Emil citise mult și învățase și mai mult; avea dreptate Victoria ce spunea mamei sale.

Emil era poet, cu un temperament nervos și de o sensibilitate femeiască.

Ce deosebire mare între fizicul lui și fizicul părintelui său! D. Manea un om gras, rotund în pînțe—Emil delicat și tras ca prin inel.

Tot aceeași nepotrivire între meseriile lor: Emil poet, purtînd în suflet veșnic un sarcasm și dispreț împotriva burghezimei nesimțitoare.

D. Manea, burghez și negustor sărguitor, hrînind același dispreț și sarcasm împotriva acelor, cari nu fac nimic în viața lor de cât să zgărie hărtia și să stea tîtă ziua în odaie ca orî-ce *ban-gata* printre cari enumeră și pe Emil.

Pe de o parte ocupațiunea, pe de alta

modul fie-cărui de a vedea și simți, punea stavilă eternă între părinte și fiu.

Prin geam, din pat, Emil privia crengile dafinilor, învelite cu un lîntolin alb; și de sus că ea în rotogole fulgi mari de ninsoare. Emil își încheie halatul în copșe; își ridică gulerul și par că tremura din picioare. În odaie nu era tocmai frig și totuși i se părea că fulgii ce-i fără număr se vor depune pe inima -i și vor forma sloiuri de ghiată, care i vor îngheța inima pe vecie...

I se părea că se află deja într'un sicriu, înțepenit și rece. Dar, atunci îl cuprîndea un dor nebun de viață, trăită altă dată, sub umbra duce a copacilor seculari, de chipul, de glasul „Mariei”, care i cădea oboșită în brațe ca un fluture în sânul trandafirului.

Ah, și n'o să măi revină, pôte, acele vremuri!

Se vedea deja îmbătrânit înainte de vreme: corpul lui i se părea o ruină, iar sufletu'i o cobo—o pasere pribeagă, care se jelește veșnic...

„Ce dulce-i o îmbrățisare

„Între gândăcel și flóre!

Ce dulce, da, și el nu e sigur nici de ziua de mâine...

Vara trecută, de câte ori răsăritul soarelui nu l'a găsit ștergându-și lacrimile!

Spre bariera Breastei zărise doi tineri perzîndu-se în luncă, el care se ferea să mai dea ochi cu Maria, rătăcea singurel să nu'l auză și densa cum tușeste, căci ar fi murit pe loc. Și cum mergea așa pe cărare a vîzut pe crenga unui măceș două ciocărlii giugulindu-se, ciripind și sărutîndu-se și acest amor îi a amintit dragostea lui condamnată să mîră cu el în florea tinereței.

Ah, cum il mistuia bóla și cum il apropia de stîrșit pe nesimțite!

Emil își acoperi fața cu amîndouă năinile și isbucni într'un plîns cu hohote, cea

ce hotări pe cele două ființe de alături să intre la el, fără să'l mai anunțe.

— Ți e rău, maică, i e rău frate?

Emil sprijinit cu cotul minei de colțul mesei, cu ochii țintiți la ele rămase ca o statuie de bronz pe loc și le arăta ușa să ese.

— Nu mi e nimic, nu mi e nimic, am ris pînă la lacrimi... lăsați-mă singur.

Mama și sora trecură în camera lor ca paralizate; înfățișarea lui Emil le inspăimînta; amîndouă se opriră îndărătul ușei și rămaseră cu urechea atentă.

Ce grea iarnă! Ce triste și ne sfirșite păreună nopțile ei! Da se duse încet, încet, zi cu zi, clipă cu clipă; sloiurile de ghiață dispărură de pe ulițele inundate acum de topirea zăpezei al razele sórelui; pe ici pe colo începeau a se zări muguri pe crengile dafinilor; o rîndunea spîntecă vîzduhul, departe se zărea o barză.

Ah, afară ce frumos miróse a ierburii de primă-vară.

Pe nimenea nu înveselea mai mult această schimbare a naturii ca pe Emil.

A scăpat de nesuferita iarnă! E setos de libertate, i ard plămîni pentru aerul cămpenesc. Acum se simțea mai bine ca orî și când. Și în primele zile ale lui Aprilie Emil a fost zărit de mulți prieteni pe calea „Unirei“.

Prezența lui fu sărbătorită, căci era simpativ tuturor.

Cu gulerul pardesiului ridicat, Emil saluta în dreapta și în stînga

A, d-na B... o veche cunoștință întîmpină pe Emil zîmbitor.

— „Ha, ha, ha, lume nouă, lume nouă“ vocifera dânsa în arătarea unui șir de mărgăritarele printre două buze fine.

— Așa dar, sănătos și voinic, parî ca și Hereule...

— „Mulțumesc“ șopti Emil stringîndu-mîna cu afecțiune.

Și s'a dus cu d-na B.. în partea unde

se sfirșește calea Unirei spre barierea Calatului.

A doua zi, mistuit de dorul acelei Mari cu care Emil nu mai putea da ochii s'a dus la braț cu d-na B... și s'a pierdut cu ea prin lunca abia îmugurită.

În apropiere sunt niște grădini-cafenele unde veșnic mișună tarafuri de lăutari.

Emil fermecat de voluptatea acestei Doamne, dase poruncă lăutarilor să cânte, să cânte mereu de dragoste.

Și-a petrecut Emil pînă în noaptea târziu... se făcuse miez de noapte.

— „Să mergem dragă, că-mi parî că tremurî de frig...“

— „Da n'ar fi rău, zise Emil

Și se suiră în trăsura d-nei B. care aștepta pe șosea.

— Adio, Emile, nu mă uita, zise dânsa când Emil se dădu jos în dreptul casei din calea Tîrgului.

— Adio... zise el clătîndu-se. Și s'au despărțit...

În dimineața zilei următoare suia și coborau câți-va prieteni intimi în camera „salon“ unde zăcea Emil.

Spre nămiază, când Emil se găsi singur rugă pe maică-sa să deschiză fereastra, căci odaia spunea el, ie lipsită cu totul de aer.

Și într-un moment de slăbiciune desăvirșită, Emil începu cu mîinile să culeagă stratele de aer din mica odăiță..

Apoi cheamă pe Tata—întîia óră în viața lui, póte...

— „Tată vezi . că eu am să mor, fii bun tată.. să te îngrijești să fiu dus la biserică după ce oiu muri, căci... are să vie multă lume să mă vază tată; fii bun tată și mă iartă...“

Domnul Manea isbucni în plîns, Mama și sora deteră, câte un țipăt ascuțit.

Emil murise.

Petru Vulcan

SUS PE PUNTE

(IDILĂ)

Tot trecea mercu pe punte
Lina fata lui Zăpor,
La fîntină la isvor
Tot trecea, s-aducă apă
In urciur.

Ochi ce aŭ pe vino 'neoce,
Ea. cu fusta prinsă 'n brâu
Trece puntea pe pârîu,
Și mai arc în pâr, prinse
Firî de griu.

Gheorghe Dascal o zărește
Și-a 'nțeles-o el ce vrea,
Că doar știe el, că ea
Îi e drag, și știe bine
Ce-o să-î dea.

Și mai știe und' să meargă
Ca s-o prindă la loc bun,
Și mergea la punte tun,
Aștepta pe Lina 'n cale,
Ce nebun !!.

Vine draga, Gheorghe-așteaptă,
Stă pe punte la un cap
—«Vrei să treci, dar pat meu cap
Nu te las și de fel, azi
Nu te scap.

«Să te las de'mi dai ce ceru'î.»
Ea roșeste, el glumeț
Se 'nvoeste... ce isteț!
Treî săruturi, asta-î totul...
Eftin preț!

—«Îți dau apă, face Lina,
Apă colea din urciur,»
—«Nu m'nseli, ca pe un chior;
Eu n-am apă de accasta
Din isvor?»

Ride ea, și el suride;
—«Ce mai pui de hoț, nebun,
Ești mai Gheorghe, fii mai bun,
Două 'ți dau, și nu mai multe..
Na, că'ți spun.

Și i-a dat și el cum este,
O sărută tot de treî,
Și o ține'n teî, curmeî:
—«Pentru vorba a de-ascară
Mai dă'mi treî.»

Păun Mateiescu.

DE LA HORA

(SCHIȚĂ)

ătre asfințit de sóre aŭ venit în
drumul mare, lângă cărciuma
din sat, flăcăi și fete multe ce
s'aŭ adunat, ca să 'ntindă o
horă mare unde-i umbră și răcore, că e
zi de sărbătore.

Bete noi, cămăși cu fluturi strălucind
se ved la fete și flăcăi.

Tóte fetele sunt svelte, cu flori în bete,
și în pâr cu drag și-aŭ prins calomfirul,
rodiorul, flori de leandru și de nalbă cum
le este fața albă—și mai mândre sunt cu
salbă, gâtu! lor ca și-aŭ cuprins... și crăițe
'mpodobesc a lor cosițe și minteanul voi-
nicese.

Cobza sună cu putere. viorele îți pare
că tot țipă; iar perechile de tineri unul
lângă altul cad.

Sar flăcăii, bat voioși pământul, când
cu stângul, când cu dreptul, iar fetelor,
de atâta voluptate, le saltă ritmic pieptul.

Și prin liia sufelcată, ce e albă și cu-
rată, cât de bine se arată sîmul lor ro-
tund, frumos, și-un flăcău când le ciu-
pesc, ele o clipă îl privesc și-le vezî că
se roseșc și își lasă ochii 'n jos...

Cei bătrâni staū de oparte—și oftând cu resemnare zice unul către altul:

— Am jucat și eū odată—eraū alte timpuri pe atunci!...

Iar câte-un bătrîn cu trei sau patru fete, cu drag privește către tineri, și mângâindu-și barba albă, către un vecin șoptește:

— Ce mai gineri!

O pereche 'ndrăgostită mai la drépta, prinsă în horă de mijloc, amîndoi potriviți la statură și la joc. El înalt, cu plete negre și la fața rumeior; ea bălae—o veneră—cu obraji pigmentați ca și fôia de bujor... El e flăcău de frunte; ea e fata cu a vere a primarului din sat.

Până tirziū, când s'a înoptat, pân'ce jocul s'a curmat, împreună au glumit și au jucat—și când fu la despărțit, ochi în ochi ei s'au privit...

C'un glas fermecător de dulce, el îi zise:

— Ai să vii tu draga mea?

Ea, depărtându-se pe drum, cu un deget dus la gură și c'o monosilabă de aprobare, îi răspunse zămbind: Da!

... Și pe când el singur și îngândurat urea poteca din colnie, ea uitându-se înapoi—și vîzînd pe iubitul ei voinic, îi trimete-o sărutare pierind c'un deget pus pe gură, prin tufișuri de răsură...

Peste natura liniștită, seara își lasă pânza ei cernită; pe cer—imensitate albastră—s'aprinde lumină stelare—mii de torți—ce ard în gol pe cer senin, în spațiul cristalin.

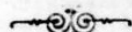
Iar zefirul ce adie, prin atmosferă împrăstie și-o îmbălsîmază cu exalarea înmîită a mirosului de iarbă, de romanite și alte flori... și'n adierea asta parfumată vibréză lung și dulce o simfonie, iar între pămînt și cer, plutește-o sfîntă armonie...

Un blând preludiu îngănă din tufiși un pitpalac; înaintea-î se scutură de flóre un stof des de liliac.

În noptea caldă și senină, sub farmecul de lună plină, rîsună pe văi și dealuri tremoluri de privighetóre...

În luncă, pe sub ramurile unor salcâmi ce-s albi și plini de flóre... o pereche 'ndrăgostită—idylă theocrită—și cât mai aprópe unul de altul—merg încet ei pe cărare și într'o mută adorare, își dau câte-o sărutare...

VARONE

CUM S'A INSURAT „TATUȚU“

(urmare)

Vodă nu veni, căci își amânase călătoria prin țară, însă timpul trecu și eū nici pomină de-a mă duce la Cernătoiu.

Intr'o sêră, eșind prin oraș, întîlnesc pe Valerianu, și pârindu-mi mai gătit ca de obicei il întreb unde, la ce bal se duce.

— Mă duc la Surăescu, profesorul Trebue să-l fi cunoscînd. Se logodește în astă-sêră și mă duc să'l iaū ca să mergem la logodnică., imi zice Valerian.

— Il cunosc, negreșit, Mă mir că așa băeat bun se însoră, îi zic eū.

— Tocmai fiind-că e băeat bun, nu trebue să te miri că se însoră... Și ia fată bună, de d-șóra Cernătoiu.

Mă rog, v'am spus că gînd n'aveam de însurat, că nu vîzusem pe fiica subprefectului, că nu voisem cu nici un chip să mă duc la el la țară. Când am auzit însă că se logodește, par'că 'mi-a svîcnit inima și nu știū de ce nu m'am simțit la îndemână... Și-î răspunsei lui Valerian.

— A! pe d-șóra Cernătoiu o ia...

Și 'mi sună mie însu'mi la auz, glasul meū, par'că schîmbat...

— O cunoști? mă întrebă prietenul.

— Ba nu... Petrecea bună... și m'am depărtat repede, sub îndoită înriurire a acestei vești: par'că mă bucuram ca și cum m'aș fi vîzut scăpat de ceva amenințător; par'că simțiam ceva ce semăna a neastămpăr, a nemulțămire.

Ideea predominantă însă biruia, la mine repede, ori-ce simțire, care, aș fi admis că ar fi putut să mă abată din calea trasă.

În timpul acesta plecaiū la București în concediu de-o lună, lucru plănuit de mult, dar tot amănat.

Eram aprópe să mă întorc în C... când iată primesc o scrisóre în stil telegrafic, de la Polițaiul meu :

«Logodna d-șórei Cernătoiu stricată. Vino numai de cât. Trebuie să te însori și s'o ieí tu...».

— Aa acei vorbă ! imi ziseiū în gând... Am să'mi mai prelungesc concediul.

Și cu gândul acesta în minte, mă pregătii de plecare acasă, par'că ar fi lucrat în mine altă putere de cât a mea, și care ținea să'mi contrarieze voința.

Am vrut, față cu conștiința, să'mi îndreptățesc întórcerea grăbită, punédu'mi înainte că aflarea mea la școia era necesară... și totuși, cum am ajuns, întâea grijă 'mi-a fost să mă interez de ce d-șóra Cernătoiu stricase logodna.

Prietenul Valerian imi implini dorința arátându'mi că Cernătoiu era un vulpoi șiret ; promisese 240 pogóne de moșie, și la încheerea fóei de zestre însemnase numai 200, așa că ginerile în perspectivă se supăraseră, nu atât pentru 40 pogóne mai puțin, cât pentru intențiunea de a înșela, a viitorului soeru.

El, dar ce'mi pasă mie că stricase pentru acest motiv, ori pentru altul ? Nu era s'o iaú doar eú ; eú nu voiam să mă în-sor....

Intálnesc după vr'o câte-va zile pe Cernătoiu. Iarăși mi se luase ori-ce gând de la el și fiica lui. Mă pofti acasă, de astă dată cu stáruință, cu promisiune vagă, am căutat să mă scap de el și... nu m'am dus.

Inainte, altă voință, și negreșit fără să'mi dau séma atunei. Mai târziu tocmai am dat de urma ei și mi-am lámurit taina.

Polițaiul meu trebuia să fie un fel de agent secret al Destinului. El, tot el imi eși în cale, într'o zi.

— Ascultă, Tunsene, săptămána acésta Cernătoiu te așteptă negreșit la Deleni' acasă la el...

— Aștepte'n pace fi răspunseiū.

— Ia lasă fleacurile și dute... Du-te măcar a cercare și dacă nu va eși ce dorese eú, voiú zice că n'a fost să fie...

— Nu mă duc... 'i-am răspuns, însă m'am grăbit să adaog : cum să mă duc singur ?

— De asta 'ți-e ? Apoi, ia'ți un prieten.

— În fine, voiú vedea...

(va urma)

Rădulescu-Niger

CĂRĂVANARI

«Haí, haí!» prin eái resună.
Prin codrii vechi de fugi,
Urcând încet cărarea,
Cărăvanarii dragi.

Cu haína prinsă 'n falduri,
In albul lor vestmînt,
Se 'ntore acum pribeგი,
Pe dragul lor pămînt

Sunt rupți de osteneală
Și colbuiți sint ei,
Dar vezi-í cât de mândri-s
Cărăvanarii mei.

Impovărați catării,
Ce'i sprinteni la picior,
Călcând din piatră 'n piatră,
Se urec pîn ponor.

Și-ascultă cât de jalnic
Românii mei doinesc,
Ei plâng și de-a lor plînsel
Toți munții clăcotesc.

Prea dureros fi-í versul
Române de la Pînd
Tu cânți uitat de némuri.
Vitejii tei bocind.

Bitolia

George Ceară

CUGETĂRI

Amorul locuește în cele mai frumoșe inimii precum vermele în cele mai frumoșe roze.

Emil Zola

Nevinovăția e mai mult un dar dumnezeesc, de cât un merit al omului.

Schiller

Pieptul omului este mai tare ca durerea.

Lesplace

DIN TRECUTUL, CONSTANTEI

(Marea Neagră)

Sufletul popoarelor este marea și fiecare din ele e cu atâta mai puternic, cu cât poate dispune mai cu înbelșugare de acest element dătător de viață.

Océnul este viața pământului pe care o resfrânge în vecinica lui mișcare și pentru ca un popor să pătă răsufia, să nu fie înădușit îi trebuie numai de cât o deschidere spre ocean. Ca să facem istoria „Mării Negre” am trebui să facem istoria Rușilor de la suirea pe tron al celui mai mare împărat al Rusiei Petru cel Mare până în zilele noastre. Marele filosof Leibnitz¹⁾ într-o scrisoare adresată amicului său, Thomas Burnet din Anglia spune:

Petru gândește numai pentru a liniști pe Turci, plăcerea lui cea mai mare e marina pe care a învățat-o fiind-că are de scop să se facă stăpân peste Marea Neagră.

Romania așezată între aceste două popoare Ruși și Turci, deveni în curând câmpul de luptă a celor doi puternici rivali și suferiră forte mult din această cauză. Poporul simpatiza cu Ruși, marele cronicar Ioan Neculcea²⁾ vorbind de trecerea lui Dimitrie Cantemir în partea Rușilor zice: „bine-ai făcut Măria Ta de te-ai închinat, că noi ne temeam că te-duce la Turci, și așa aveam de gând că de te-om vedea că mergi la Turci, să te părăsim și să ne ducem să ne închinăm la Moscova. Petru cel Mare era afară de creștin, împărat, înaintea împăratului domnul dispărea ca stelele în lumina soarelui, cu atât mai mult cu cât acest împărat venea să mântue poporul român de robia cea grea a păgânului de turc³⁾.”

Am zis de aceeași credință în Arhiva

1) „Vezî Tiequelmont Ruseanos Politik und die Donau fürstentümer 1833.

2) „Ioan Neculcea Cronica sa pagina 342.

3) „De alt-fel un studiu detaliat asupra „aporturilor dinure Turci și Ruși și influența lor asupra lor asupra tinerilor romane” a fost făcut de marele nostru istoric D. A. D. Xenopol directorul „Reînvierei”. Iași 1880 Tipo-Litografia H. Golea Volumul I și al II.

Mihail Cogălniceanu Marele bărbat de stat în scrierea sa „Histoire de Valachie” simpatizează f. mult cu Ruși zicând că lor le datorim totul.

românească pagina 152—154 găsim acolo un document interesant care tocmai confirmă zisele noastre. O deputație compusă din Inocențiu episcopul de Huși Bartolomeu Mazareanu, egumenul Soleai Ioan Paladi, bi-vel logofăt, Grigorie Mitropolitul Ungro-Vlachiei și alții duc niște cărți spre a tăugui împărătesei Caterina II Extragem următorul pasaj... spre isprăvirea noastră celor de o credință din robia jugului otomanicese și ca niște robi prea plecați și prea mulțumitori aducem cele prea ferbinți mulțămiriile noastre către înalta stăpânire a Voastră etc. Prin urmare rămâne un punct stabilit care ne va ajuta nouă în micul studiu ce-l facem: prin puterea credinței (fiind de aceeași religie) prin viclesug Ruși și-a făcut loc în țara Românească.

De Marea Neagră e strâns legată Constanța, fără de dânsa Constanța ar fi perit de mult; astăzi dacă Constanța a înflorit și va înflori se datorește numai „Mării Negre” Ruși, cari voiau să cuprindă „cheea orientului” Constantinopolul său lovit de un obstacol: Marea Neagră. Pe această mare voiau să aibă, în 1695 Petru cel Mare pentru a-și deschide calea în Marea Neagră, întreprinde expedițiile sale contra Azovului, de abia în 1696 el reusește a-l cucerii, (printre măsurile sale) cere de la Veneția marinari și constructor de corăbii, care în curând fac să plutească pe apele Mării Negre 14 corăbii mari, 9 galere și 40 de brigantină. Teama cea mai mare a Turcilor, stăpânirea Rușilor asupra Mării Negre se înfățișează într'un chip văzut. La 25 Iulie 1702 se iscălește un tratat de pace între Ruși și Turci, în care între altele se recunoște corăbiilor de negoț rusești dreptul de a trece prin Dardanele, celor de război dreptul de a naviga pe Marea Neagră. Românii țineau cu Ruși, interesul național dispăruse, cel religios nu opunea nici o stavilă. Cronicarii Neculai Mustea (pag. 50 din „Cronica” sa) și Ion Neculcea (pag. 342 din „Cronica” sa) într'un glas descriu marea bucurie a poporului.

În 21 Iulie 1711 se face pacea de la Huși întărită în Aprilie 1712, această pace lovește în chipul cel mai simțitor planurile lui Petru.

Contra întinderii Rușilor asupra Mării

Negre erau puterile apusene în special Anglia, Austria având interese economice în Peninsula Balcanică ținea cu Turcii. În *Münich's Tagebuch Beiträge* pag. 158 aflăm că Anglia se temea de un comerț rusesc în Marea Neagră contra cea Mediterana, în spre care până atunci mărfurile rusești mergeau prin mâinile lor. În pacea de la *Nimirov* făcută între Ruși și Turci printre condițiunile este și a libera navigația pe *Marca Neagră*. Această pace este în favoarea Rușilor cari caută să-și deschidă drumul contra creștinilor din Peninsula Balcanică. Rusia refuză această pace și în 1736 se disolvă congresul de la *Nimirov*. Răsboiul e acum în defavoarea Rușilor, căci îi este oprit a construi corăbii pe *Marea Neagră* precum și de a întreține o flotă. Rușii pot să facă comerț în *Marea Neagră* însă numai pe *corăbii turcești* ¹⁾.

În 1762 Caterina II se sue pe tronul Rusiei, în Octombrie 1768 se începe o nouă luptă între acești doi rivali, acum Austria ajută pe fața Turciei. În congresul ținut la București, Rusia obține de la Poartă *libertatea navigărei vaselor de război și de negoț în Marea Neagră*. Turcia văzând că este serios amenințată oferă 35,000,000 lei Rusiei ca să-i dea porturile de pe *Marea Neagră*; intervine pe lângă Frederic II de Prusia care dobândise o influență mare în orient să stăruiască în acest sens pe lângă cabinetul de Petersburg ²⁾.

Neînțelegerile rămase în urma păcii de la Kuciuk-Kainarge (1775) dau naștere unui nou război în 1778 o ciumă groasnică se naște în armatele turcești așa că în 1779 în 4 Martie se încheie convențiunea de la *Ainali-Kavak* în care Poarta permite Rușilor navigarea pe *Marea Neagră*, însă în corăbii de aceeași mărime cu acele ale națiunilor celor mpă favorite. 2 Septembrie 1798 Franța declară război Turciei, Rusia acum—de altminterlea cam curios,—se oferă afiliată Turciei și cu deosebire îi dă sprijinul său prin ajutorul flotei de pe *Marea Neagră*. În 20 Ianuarie 1807 Napoleon

serie lui Sebastian trebuie trimeasă flota turcească în *Marea Neagră* unde Rușii nu sunt în stare să-i opună ¹⁾ Mahmut II încheie în 6 Octombrie 1826 la Akennan cu Rușii un tractat între care Turcia se obligă a restitui punctele de pe litoralul *Mării Negre*, care prin pacea de la București au fost date ei.

(va urma)

M. A. Renert

BABA RADA

(SCHITĂ)

Bra o zi de vară, cald și liniște. Baba Rada ședea pe prispă și torcea din fuior. În tăcerea ei obișnuită, urmărea cu gândul puzderia de nevoi ce-i răzvrătise totă viața, și în ochii ei spălăciți de bătrânețe, lucea blânda resemnare a celor învinși.

Pisica, lungită pe pōla rochiilor ei vârgată, își prelungea monoton și ritmic, cântecul ei de odihnă.

Pōrta se deschise în hărmălaia copiilor ce intrau.

Erau nepoții ei și câți-va de prin prejur.

De la pōrtă, copiii cum dete cu ochii de baba, într'un extaz de bucurie strigară:

— Uite baba Rada, bunica noastră!

Și toți alergară și veniră lângă dinsa. Bătrina își lasă lucrul și privea rizând de cum se 'neurcău copiii care mai de care să-i sărute mâna, ochii și obrazul, în vreme ce alții se așezau la picioarele ei.

— Bată-vă norocul!

Și-și luă iar furca să tōrea.

— Babă Rado, am venit să ne mai spuim un basm...

— V'am spus atâtea basme, că acum nu mai știu nici unu și nici că mai mi-aduc aminte...

1) Vezi „Mackenzie” Wallace „La Russie ouvrage traduit” de l'Anglais par Henri Bellenger 1857 Paris.

2) Vezi „Louis de Naleche: Les principautes devant le second congres de Paris”.

1) „Franz von Hagen Gesichte der orientalischen Frage” Frankfort am Main 1877.

Unul dintre nepoți, se așază în genunchi în fața ei, îi luă mâinele-i slabe, sbârcite și tremurânde în palmele lui mici, le săruta și-o mângâia pe frunte, pe obraz, pe sub bărbie, vorbindu-i cu glas rugător :

— Bunico, mai ne spui un basm?

— Mai spune-ne numai odată—zise alți doi, cuprinzându-i gâtul cu mâinele și sărutându-i obrazul brăzdat de suferință-veștejit de vîrstă, pe care atâtea lacrimi aș curs.

Ea dădu din cap.

— V'ași spune, că-mi sunteți dragi, dar nu vedeți c'am trébă !?...

— Hei, ne spui bunico ?

Bătrina crezînd că va scăpa de ei, își puse furca jos zicînd :

— Lăsați-mé în pace că mé duc.

Și 'ncet, baba Rada, sprijinindu-se de toiagul cu care în tot-d'a-una își târa corpul gârbovit de bătrînețe, se sculă să plece, clătîniuindu-se la fie-care pas.

Copii se luară de mâini, formînd un arc de cerc, și rizînd mergeau înaintea babei. Apoi făcîndu-se rôtă în jurul ei, rideau cu hohot.

Cînd vîzu baba Rada în mijlocul lor, începu și ea să ridă.

— Cine să mai pune cu voi !

Și pornînd înapoi, spre prispă zise :

— Aide să v_e spun

*basmul cu feciorul de 'mpărat,
în piele de urs îmbrăcat...*

VARONE

Istoria Aminciului

(urmare)

Din punctul de vedere eclesiastic Aminciul până în 1659 aparținea de Episcopatul din Stagos, iar de atunci deveni Exarchie, care depindea de Exarhul General cu reședința la Constantinopol, pentru cari Amincieni plăteau anual 15 piaștri, avînd dreptul să-și alegă ei un exarch aparte care în sinta leturghie trebuia să

pomenească numele Exarchului din Constantinopol. După ce patriarhul desființă acest exarchat general se încercă să numescă în Mețova un Episcop, însă nu reuși căci atunci trăia în capitală un însemnat Amincian D. Zaman, căci era Paharnicul curței și Furnisorul armatei și reuși să nimicească planul Patriarhului și să mențină dreptul Aminciului de a alege Exarch prin Eforie care să recunoască numai pe Patriarch, pentru aceasta obținu 2 bule Synodicele, una cu data de 1812, iar cea-altă cu data de 1818, cari sunt păstrate în cancelaria Eforiei. Alegerea unui Exarch se face de Eforia locală printre preoți din localitate și această alegere este apoi sancționată de Patriarch, care nu poate să se opue cînd Eforia e cunoscută de Patriarhul.

Ori-ce afacere bisericească este rezolvată de Exarch împreună cu Eforia. Exarchul primesce anual 500 piaștri, 50 piaștri de la fie-care cartier, apoi e și cătunul Dervendiștea, care numai din punctul de vedere eclesiastic ținea de Mețova. În afară de acestea mai primește pentru fie-care căsătorie de la 5—10 piaștri, pentru ori-ce acte ce trebuie să treacă prin mîna lui primește 5—10—20 piaștri.

Aminciul ca și celelalte comune din Epir suferi multe în timpul armatolăzilor (capitanalelor) dar de multe ori scăpă ca prin vîrfurile acului grație bravurei Amincianilor, cum o să vedem mai la vale.

Știu că Aminciul făcea parte din Diviziunea Malacași și era sub paza unui căpitan anume Buluck-Bași, în 1761 se intenționează ca Buluck-Bași, un ôre-care A. Veru care era plătit cu 50 piaștri și obligat să păzescă Aminciul și vecinătatea să pue pază la trecătoare și să predea Președintelui Dimogherontiei, pe ori-care ar prinde ca hoț.

Se menționează apoi mai mulți Buluck-Bași; așa avem pe următori : Mongani (1738) ; I. Belu (1796). Ion Delyani, gróza hoților și șeful acelor ce păzeau trecătorile Amincianilor (1800—1820).

Acesta era renumit în timpul lui Aly-Pașa și scăpă Aminciul de un mare pericol în (1823) cînd un bandit Albanez Brahos Nepravîșta voi să distrugă prin jaf și pradă întregul oraș. Mai întîi acest Brahos se prefăcu că trece Albania și ehemă pe Delyani în lagărul lui ; însă

Delyani fiind avisat de căți-va din ómēnii lui Brahos și formă planul să scape Aminciu și pentru acēsta se înțelege cu Derven-Aga cari pe atunci era Tahir-Kuchiarin Muhafuziu și merge cu 18 din palekari lui și ocupă puntea de la Sântu Atanasi pe unde trebuia să trecă Brahos. Acesta ucise pe un tovarăș al lui Delyani anume Harmovitu iar Brahos fu ucis de Delyani.

În acest interval alergară și Cheresioți și goniră pe tovarășii lui Brahos, cari se retraseră în Almania. Se zice că fratele lui Brahos, Ahmed voi să se arunce asupra Mețovei în 1826—1827 dar nu reuși și ca să-și răsbune asasinară ce

În deosebire de mine însă, lucra de acum Delyani în Ianina lângă Liam-Megit.

Delyani își avea casa în cartierul St. George unde se vede și până azi rămășițele.

După Delyani urmară și alți capitana-rați printre cari cei mai de frunte fură Apostol Țapu, care fu adoptat de fratele lui Delyani. Gușu Prista cari mai târziu deveni brigand și fu ucis în Ameru de către Derven-Aga Muhafuzi-Mecio-Tepe-liu în anul 1835 apoi urmară copii lui Delyani anume: Nicola, Dumitru și Toleca. Copii lui Țapu anume: Demetru, Gheorghe și Mihail. Aceștia nu numai ca armatolazi serviră dar deveniseră și teribili briganzii. Așa Gheorghe Țapu în anul 1837 pătrunse în Doliani de unde răpi o fată care în urmă denunță pe Țapu autorităților și în ziua de Paști 1837 atât Tatăl-Țapu cât și Mihail fură uciși în casa lor, iar cei-l'alți doi fii Gheorghe și Dimitrie găsindu-se în Cuflianii se refugiară în Grecia cari în 1854 causeră Mețovei cel mai mare rău prin aducerea lui Griva. Asupra acestei familii Țapu, există și un cântec.

Din acest timp exista și diferite acte ale Guvernatorilor din Ianina prin cari recunoșteau ca armatolazi pe acești Aminciani.

(va urma)

V. Diamandi

MILA ȚIGANULUI

(ANECDOTĂ)

*Intr'o nópte de Decembre
Un țigan porni prin sat
Cu un sac la subțioră,
Căutând ceva vânat.
Mirosise el din vreme
La un om niște purcei,
Și de ciordit era lesne
Căci erau cam mititei.
Deci întins la cotință
Trase cióra frumuseț,
Dar când vru să fure porcii,
Hop și omul lângă el.
—Ce cauți aci țigane?
Il întrebă al român,
Ați venit ca să furi porcii
Nu știați că au stăpân?
Stai tu cióra afurisită
Că acum îți dau de hac,
Ia te uită cioroipina
Ș-a adus încă și sac.
—Nu e asta românico,
N'am venit ca să îi fur,
Și de crezi că mint, atuncea,
Chiar pe ochii mei mă jur
Sunt un om milos din fire,
Și știam că ai purcei,
Și că'i ții în cotință
Cu toate că's mititei.
Deci, pe frigul ăsta mare,
Am crezut că'i creștinesc,
Cu ăst sac ce-l am în mână,
Să viu ca să'i invelesc.*

Constanța

Al. Raulescu

